ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Հայոց լեզվի և գրականության ամբիոն

Ամբիոնի վարիչ՝ Բաբուռյան Հ. Ռ.

Արձանագրություն № __7__

«__15__» ___հունվար__ 2025թ.

ՀԼԳ/բ-051 «ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ (Շարահյուսություն 1)»

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	011301.00.6 Ընդհանուր մանկավարժություն
Կրթական ծրագիր՝	011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա
Որակավորման աստիճան՝	Մանկավարժության բակալավր
Ամբիոն՝	Հայոց լեզվի և գրականության
Ուսուցման ձևը՝	առկա// հեռակա
Կուրս/կիսամյակ	3-րդ /2-րդ
Դասախոս՝	Հասմիկ Հարությունյան
էլ. հասցե՝	harutyunyanhasmikp@yandex.ru

Վանաձոր- 2025թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում՝ ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
Ուսումնական աշխատանքների տեսակները
Դասավանդման մեթոդները
Ուսումնառության մեթոդները
Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
Հարցաշար
Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. **Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.**

«Հայոց լեզու (շարահյուսություն)-1» առարկայի դասընթացի ուսումնական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով «**Ընդհանուր մ**անկավարժություն» մասնագիտության 011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկակրթական ծրագրի չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը:

Դասընթացի ընթացքում ուսանողը գիտելիքներ է ձեռք բերում պարզ նախադասության շարահյուսության առարկայի և խնդիրների, ինչպես նաև պարզ նախադասության կառուցվածքային տիպաբանության վերաբերյալ:

Դասընթացը ներառված է 011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա կրթական ծրագրի ուսումնական պլանում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

Դասընթացի նպատակն է.

- բացատրել ուսանողներին «պարզ նախադասության շարահյուսություն» հասկացության գիտակարգային սահմանները, գիտակարգի ժամանակակից ընկալումները, ուսումնասիրության առարկան, տեսական և գործնական նշանակությունը:
- փոխանցել ուսանողներին պարզ նախադասության միավորների և անդամների իմաստային և քերականական հարաբերության տեսակների վերաբերյալ գիտելիքներ:
- զինել ապագա ուսուցչին մասնագիտական հիմնարար գիտելիքների, ինչպես նաև գիտնական-հետազոտողին և՛ տեսական, և՛ գործնական-կիրառական կարողություններով ու հմտություններով:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Բացատրել պարզ նախադասության անդամների շարահյուսական հարաբերությունների դրսևորման եղանակներն ու միջոցները, կառուցվածքային հատկանիշները, դրանց դասակարգման սկզբունքները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:

●Սովորեցնել ուսանողներին ճիշտ կազմել խոսք, ազատ շարադրել մտքերը, տեքստ կառուցելու հմտություններն ու նրբությունները, կետադրությունը:

3. **Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները**

Տվյալ դասընթացին մասնակցելու նախապայմանն այն է, որ ուսանողը ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթացի կառուցվածքային նախորդ բոլոր մակարդակներիվերաբերյալ բավարար գիտելիքներ ունենա:

4. **Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը և կոմպետենցիաները.**

«Հայոց լեզու /շարահյուսություն/-1» դասընթացիուսումնասիրման արդյունքում ուսանողից ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Իմանա՝

Բառակապակցությաննպարզ նախադասության բաղադրիչների շարահյուսական հարաբերությունների դրսևորման եղանակներն ու միջոցները, դրանց կառուցվածքային հատկանիշները, դասակարգման սկզբունքները:

Կարողանա՝

Տարբերակել բառակապակցությունների և պարզ նախադասութրունների կառուցվածքային տիպերը, տեսակները, գերադաս և ստորադաս բաղադրիչների բնույթը:

Տիրապետի՝

Բառակապակցությունների և նախադասությունների դասակարգմանը, պարզ նախադասության անդամների կապակցման միջոցներին, կաղապաչային ձևերով և գծագրերով բառակապակցություններ նախադասություններ կառուցելու հմտությանը, շարահյուսական վերլուծության հմտություններին:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Թեմա 1. Ընդհանրական կոմպետենցիաներ՝
Թեմա 2. Գործիքայինկոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝
Թեմա 3. **ԳԿ3** հենքայիննընդհանուրգիտելիքներ,
Թեմա 4. ԳԿ4 մասնագիտականոլորտիգիտելիքներիհիմունքներ,
Թեմա 5. Համակարգայինկոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝
Թեմա 6. **ՀԳԿ1** գիտելիքներըգործնականումկիրառելուկարողություն,
Թեմա 7. **ՀԳԿ8**ինքնուրույնաշխատելուունակություն,
Թեմա 8.
Թեմա 9. Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)
Թեմա 10. **<u>ԱԿ3</u>**համապատասխանհամատեքստումընկալելմեկնաբանելնորտեղեկատվությունը,
Թեմա 11. **<u>ԱԿ4</u>**ցուցաբերելառարկայիընդհանուրկառուցվածքիևառանձինմասերի

միջնկապերիիմացություն,

Թեմա 12. <u>ԱԿ6</u>կիրառելտվյալառարկայինբնորոշմեթոդները:

Թեմա 13.

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում՝ ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[1].

«Հայոց լեզու /շարահյուսություն/-1» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն ու հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել դպրոցում՝ մանկավարժական գործունեության ընթացքում, հաղորդակցական տարբեր ոլորտներում, ինչպես նաև մագիստրատուրայում ու ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և գիտական հետազոտություններ կատարելունպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	**4 կրեդիտ// 120 ժամ**

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ
Դասախոսություն	24
Գործնական	32
Ինքնուրույն	64
Ընդամենը	120
Ստուգման ձևը՝	2 ընթացիկ գրավոր քննություն

<u>7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[2] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց տրամաբանական և ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ

[1] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել :

[2] Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի որոշակի մանակցություն ցուցաբերի ուսումնական գործընթացին:

8. Դասավանդման մեթոդներներն են՝ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում,գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, ուսումնասիրության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների.

Առարկայի ուսուցման կազմակերպման մեթոդական առաջադրանք·

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		Դասախոսություն	Սեմինար պարապմունք	Գործնական աշխատանք	Լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Շարահյուսությունը որպես քերականության բաժին, շարահյուսության կաղապարները: Լեզու և խոսք:	1		2		2
2.	Շարահյուսական կապակցության միջոցներն ու եղանակները:	2		2		4
3.	Բառակապակցություններ:	2		4		6
4.	Նախադասություն, հիմնական հատկանիշները: Տեսակներն ըստ հնչերանգի:	2		2		4
5.	Նախադասության կառուցվածքային տեսակները:	2		2		4
6.	Ենթակա, տեսակները, արտահայտությունը:	2		2		6
7.	Ստորոգյալ, քերականական ձևավորումը, տեսակները, արտահայտությունը:	2		2		6
8.	Գոյականական անդամի լրացումներ:	2		2		5
9.	Բայական անդամի խնդիր լրացումներ:	2		4		6
10.	Բայական անդամի պարագա լրացումներ:	2		2		5
11.	Դերբայական դարձված և նախադասության կողմնակի անդամներ:	2		2		5
12.	Տրոհվող լրացումներ:	2		2		5
13.	Նախադասության հարակից միավորներ:	1		2		4
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		24		32		64

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Ս. Աբրահամյան, Հայոց լեզու. շարահյուսություն	2004
2.	Ս. Աբրահամյան, Վ. Առաքելյան,Վ. Քոսյան, Հայոց լեզու	1975
3	Ս. Աբրահամյան, Ն. Պառնասյանն այլք, Ժամանակակից հայոց լեզու	1976
4	Ա. Պապոյան, Խ. Բադիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն	2003
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
6	Ա. Պապոյան, Ժամանակակից հայոց լեզվիգործնական աշխատանքներիձեռնարկ	2004
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
	http://www.armin.am/images/menus/2592/Leonid_Telyan.pdf	
	http://lraber.asj-oa.am/6316/1/200-205.pdf	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[3]
1.	Շարահյուսությունը որպես քերականության բաժին, շարահյուսության կաղապարները: Լեզու և խոսք:	Շարահյուսության նվազագույն և առավելագույն միավորներ: Լեզվական մակարդակներ: Շարահյուսական կապակցություն: Շարահյուսական կապակցության միջոցները:	1	ՊԳ 1, 2, 5

[3] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	Շարահյուսական կապակցության միջոցներն ու եղանակները:	1.Առդրություն: 2Համաձայնություն: 3.Կառավարում (ուժեղ, թույլ, անմիջական, միջնորդ., միակի, բազմակի): 4.Հարակցում: 5.Արժույթ:	2	ՊԳ 1, 2, 3
3.	Բառակապակցություններ:	1.Բառակապակցության սահմանում: 2.Բառակապակցությունների դասակարգում: 3.Վերաիմաստավորված կայուն բառակապակցություններ:	2	ՊԳ 1, 2, 3, ԼԳ 1
4.	Նախադասություն, հիմնական հատկանիշները: Տեսակներն ըստ հնչերանգի:	Նախադասության տեսակների և գլխավոր և երկրորդական անդամների նկարագիրը: Դիմավոր միակազմ և անդեմ միակազմ նախադասությունների ենթատեսակների բացահայտում և ճանաչում:	1	ՊԳ 2, 3,
5.	Նախադասության կառուցվածքային տեսակները:	Միակազմ և երկկազմ նախադասություններ:	2	ՊԳ 2, 3,
6.	Ենթակա, տեսակները, արտահայտությունը:	Ենթակայի և ստորոգյալի արտահայտության և կազմության լուսաբանում:	2	ՊԳ 2, 3,
7.	Ստորոգյալ, քերականական ձևավորումը, տեսակները, արտահայտությունը:	Նախադասության երկրորդական անդամների Դասակարգման սկզբունքների բացահայտում:	2	ՊԳ 3, , ԼԳ 1
8.	Գոյականական անդամի լրացումներ:	Գոյականական անդամի լրացումների ճանաչում:	2	ՊԳ 3, ,
9.	Բայական անդամի խնդիր լրացումներ:	Խնդիրների տեսակների ճանաչում, դրանց արտահայտությունների վերհանում:	2	ՊԳ 3 Դասախոսական տեքստ
10.	Բայական անդամի պարագա լրացումներ:	Պարագաների տեսակների և նրանց արտահայտությունների լուսաբանում:	1	ՊԳ 1,2, 3, ԼԳ 1
11.	Դերբայական դարձված և նախադասության կողմնակի անդամներ:	Դերբայական դարձվածի վերաբերյալ տեղեկության հաղորդում:	2	ՊԳ1, 2, 3, ԼԳ 1

12.	Բազմակի անդամներ:	Նախադասության բազմակի անդամների վերհանում:	1	ՊԳ 2, 3, ԼԳ 1
13.	Կոչական: Տրոհվող լրացումներ:	Կոչականի և տրոհվող անդամների արտահայտության վերհանում:	1	ՊԳ 2, 3, ԼԳ 1
14.	Նախադասության հարակից միավորներ:	Նախադասության հարակից անդամների վերլուծություն:	1	ՊԳ 1,2, 3, ԼԳ 1

4.2.ԳՈՐԾՆԱԿԱՆՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆՔԱՐՏ

	Թեմա	Նպատակ (խնդիր)	Դասաժամերին Քննարկման ենթակա հարցեր	ժամաքանակ	Առաջադրանքներ ուսանողներին գործնական պարապմունքներին պատրաստվելու համար	Ստուգման ձև (ինքնաստուգում)	գ.պ. , թեմտքին վերաբերող գրավոր և տեղեկատվական նյութեր
1	2	3	4	5	6	7	8
	Շարահյուսությունը որպես քերականութ. բաժին: Շարահյուսության առարկան: Շարահյուսական կապակցություն: Համադասություն և ստորադասություն:	Շարահյուսության ուսումնասիրության առարկայի, խնդիրների, լեզվական մակարդակների վերաբերյալ տեղեկատվություն: Դաս.	Շարահյուսության նվազագույն և առավելագույն միավորներ: Լեզվական մակարդակներ: Շարահյուսական կապակցություն: Շարահյուսական կապակցության միջոցները:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավոր հարցում և թեստային ստուգում	ՊԳ 1, 3 Ա. Պապոյան, Խ. Բադիկյան, Ժամ. հայոց լզվի շարահյուսություն: ԼԳ 1
	Շարահյուսական կապակցության	Կապակցության եղանակների	1.Առդրություն: 2.Համաձայնություն:	2		Բանավոր հարցում:	ՊԳ 1, 3,

	կապակցման եղանակները: Ուժեղ և թույլ, անմիջական և միջնորդական, միակի և բազմակի կառավարում: Համաձայնություն, առդրություն, հարակցում: Գաղափար արժույթի մասին:	ճանաչում և տարբերակում:	3.Կառավարում (ուժեղ, թույլ, անմիջական, միջնորդ., միակի, բազմակի): 4.Հարակցում: 5.Արժույթ:				
1	2	3	4	4	6	7	8
	Բառակապակցություն: Ազատ և կայուն բառակապակցություն:	Տարբեր կարծիքների լուսաբանում: Բառի և բառակապակցության, բառակապակցության և նախադասության նմանությունների և տարբերությունների վերհանում:	1.Բառակապակցության սահմանում; 2.Բառակապակցությունների դասակարգում: 3.Վերաիմաստավորված կայուն բառակապակցություններ: 4.Շարույթ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականությանյ ուրացում	Բանավորհարցում, թեստային ստուգում	ՊԳ 1, 2, 3
				2			
4.	Առդրության եղանակով կապակցվող գոյականական բառակապակցություն:	Չթեքվող լիիմաստ խոսքի մասերի կապակցան հնարավորությունների վերհանում գոյականների հետ	1.Ածականով, թվականով, չհոլովվող դերանուններով, մակբայով, հարակատար և	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավորստուգում	ՊԳ 1, 3 ԼԳ 1

			ենթակայական դերբայներով գոյականական բառակապակցություններ: 2.Շարադասություն:				
1	2	3	4	2	6	7	8
5.	Անմիջական և միջնորդական կառավարման եղանակով կապակցվող գոյականական բառակապակցութ.	Անմիջական և միջնորդական կառավարման եղանակով կապակցվող գոյականական բառակապակցություններ ի բացահայտում:	Անմիջական և միջնորդական կառավարման Եղանակով կապակցվող գոյականական: Բառակապակցություններ	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավորստուգում	ՊԳ 1, 3, 4 ԼԳ 1 Մ. Ասատրյան, Ժամ. հայոց լեզու Պարզ նախադասություն)
6.	Ածականական բառակապակցություն:	Ածականական բառակապակցության (առդրության և կառավարման եղանակներով իրականացվող) ճանաչում:	Ածականական բառակապակցությունների կաղապարներ:	4	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավորստուգում	ՊԳ 3,ԼԳ1
7.	Դերանվանական, բառակապակցություն թվականական, մակբայական և կապային	Դերանվանական, թվականական, մակբայական և կապային բառակապակցություններ	Դերանվանական, թվականական, մակբայական և կապային բառակապակցություններ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավորստուգում	ՊԳ3,ԼԳ1

	բառակապակցություններ:	երի վերհանում:(առդրությաննկառավարմանեղանակներովիրականացվող):					
8.	Առդրության եղանակով կապակցվող բայական բառակապակցություն:	Առդրության եղանակով կապակցվող բայական բառակապակցությունների կաղապարների վերհանում:	Առդրության եղանակով կապակցվող բայական բառակապակցությունների կաղապարներ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավոր հարցում:Թեստային ստուգում:	ՊԳ3,4 ԼԳ1
9.	Անմիջական և միջնորդական կառավարմանեղանակովկապակցվողբայականբառակապակցություն:	Անմիջական և միջնորդական կառավարման եղանակով կապակցվող բայական բառակապակցությունների տաբերակում:	1.Հոլովաձև երով արտահայտված կառավարում: 2.Կապական կառույցներով արտահայտված բայական բառակապակցություններ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավոր հարցում:Թեստային ստուգում:	ՊԳ 3,4 ԼԳ 1
10.	Նախադասությունը որպես լեզվական միավոր Նրա տեսակներն ըստ հնչերանգի, կառուցվածքի: Դրական և ժխտական, միակազմ և երկկազմ	Նախադասության քերականական կարգերի վերհանում: Նախադասության տեսակներն ըստ հնչերանգի, դրական և ժխտական, միակազմ և երկկազմ	1.Շարահյուսական մակարդակի կարգեր՝ համաձայնություն, կառավարում, առդրություն, համադասություն և ստորադասություն: 2.Հաստատում-ժխտում,	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավոր հարցում:Թեստային ստուգում:	ՊԳ 1,3 ԼԳ1 Ա. Պապոյան, Խ. Բադիկյան, Ժամ. հայոց լզվի շարահյուսություն:

	նախադասություններ	նախադասությունների վերաբերյալ տեղեկության հաղորդում:	ստորոգում, հնչերանգ և շարադասություն: 3.պատմողական, հարցական,հրամայական, բացականչական նախադասություններ:				
11.	Նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամներ Նախադասության բազմաստիճան ըստ մակարդակների վերլուծությունը	Նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամների, նախադասության բազմաստիճան ըստ մակարդակների վերլուծության բացահայտում:	1.Պարզ նախադասության կառուցվածքը: 2.Նախադասության բազմաստիճան ըստ մակարդակների վերլուծություն:		Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավոր հարցում: Թիմային աշխատանք:	ՊԳ 1,3 ԼԳ1
12.	Պարզնախադասությանգլխավորանդամներ՝ենթական ստորոգյալը Ենթակայինևստորոգյալիկապակցությունը:	Ենթակայի և ստորոգյալի արտահայտության և կազմության լուսաբանում:	1.Ենթակայի արտահայտությունը: Պարզ և բաղադրյալ 3.Պարզ ենթականեր: ստորոգյալ: 4.Բաղադրյալ ստորոգյալ:		Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Թեստային ստուգում և բանավոր հարցում:	ՊԳ 1,3 ԼԳ1
13.	Միակազմ նախադասությունները և տեսակները	Դիմավոր միակազմ և անդեմ միակազմ նախադասությունների ենթատեսակների բացահայտում և ճանաչում:	Դիմավոր միակազմ և անդեմ միակազմ նախադասությունների ենթատեսակները:		Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Թեստային ստուգում և բանավոր հարցում:	ՊԳ 1,3 ԼԳ1
14.	Նախադասության երկրորդական	Նախադասության երկրորդական	1.Որոշիչ: Որոշչի և ոչոշյալի կապակցությունը:		Դասախոսական տեքստ,	Թեստային ստուգում և	ՊԳ 1,3 ԼԳ1

	անդամներ. Նրանց դասակարգման սկզբունքները: Գոյականական անդամի լրացումներ՝որոշիչ: Որոշչի և որոշյալի, հատկացուցչի և հատկացյալի, բացահայտչի և բացահայտյալի կապակցությունը	անդամների դասակարգման սկզբունքների բացահայտում: Գոյականական անդամի լրացումների ճանաչում:	2.Հատկացուցիչ: Հատկացուցչի և հատկացյալի կապակցությունը: 3.Բացահայտիչ: Բացահայտչի և բացահայտյալի կապակցությունը:		հանձնարարված գրականության յուրացում	բանավոր հարցում:	
15.	Բայական անդամի լրացումներ: Խնդիրներ:	Խնդիրների տեսակների ճանաչում,դրանց արտահայտությունների վերհանում:	1.Սեռի (ուղիղ և ներգործող)և բնության (հանգման, անջատնամ,միջոցի, վերաբերության, սահմանափակման ևն) խնդիրներ:	4	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավորստուգում	ՊԳ 1,3 ԼԳ1
16.	Բայական անդամի պարագա լրացումներ:	Պարագաների տեսակնեի և նրանց արտահայտություններ ի լուսաբանում:	Բուն պարագաներ և պարագայական խնդիրներ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավորստուգում	ՊԳ 1,3 ԼԳ1
17.	Դերբայական դարձված:	Դերբայական դարջվածի վերաբերյալ տեղեկության հաղորդում:	Կողմնակի անդամներ: Տրոհվող դերբայական դարջվածներ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Թեստային ստուգում և բանավոր հարցում	ՊԳ 1,3 ԼԳ1

18.	Նախադասության բազմակի անդամներ:	Նախադասության բազմակի անդամների վերհանում:	1.Բազմակի ենթականեր: 2.Գոյականական և բայական անդամի բազմակի լրացումներ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավորստուգում	ՊԳ 1,3 ԼԳ1
19.	Կոչական: Նախադասության հարակից միավորներ:	Կոչականի, նախադասության հարակից միավորների լուսաբանում:	1.Կոչականի քերականակն կարգեր: 2.Կոչականի շարահյուսական կառուցվածքը: 3.Կոչականի հնչերանգը, շարադասությունըև կետադրությունը: 4.Կոչականի ոճական արժեքը: 5.Վերաբերականներ, միջանկյալ բառեր, ձայնարկություններ, ներդրյալ բառեր, բառակապակցություններ, նախադասություններ:	2	Դասախոսական տեքստ, հանձնարարված գրականության յուրացում	Բանավոր հարցում, թիմային աշխատանք:	ՊԳ 1,3 ԼԳ1

Ծանոթություն. 7-րդ և 8-րդ սյունակների «ՊԳ» համառոտագրությունը պետք է կարդալ «Պարտադիր գրականություն», «ԼԳ»-ն՝ «Լրացուցիչ գրականություն»: Վերջիններիս հաջորդող թիվը համապատասխանում է ուսումնամեթոդական փաթեթի մեջ տրված հիմնական և լրացուցիչ գրականության ցուցակների համարակալմանը:

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[4]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Համակարգիչ, Էկրան, գրատախտակ
Համակարգչային ծրագրեր	MicrSooft Word

[4] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար:

14. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 ընթացիկ գրավոր քննությունների միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով: Գրավոր քննության հարցաթերթիկը կազմվում է տեսական հարցերից, ինչպես նաև գործնական վարժություններից:

Ընթացիկ ստուգման նմուշ

Յուրաքանչյուր տարբերակ բաղադրված է 2 տեսական հարցից (ընդհ. 10 միավոր արժեքով) և թեստից (ընդհ. 10 միավոր արժեքով)

Շարահյուսական կապակցության միջոցները: (5 միավոր)
Բառակապակցությունների դասակարգումները: (5 միավոր)
Թեստ: (10 միավոր)

Նախադասությունների դասակարգումը. Միակազմ և երկկազմ նախադասություններ: (5 միավոր)
Նախադասություն. հիմնական հատկանիշները: (5 միավոր)
Թեստ: (10 միավոր)

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

Երկու ընթացիկ քննությունների հարցաշար

Շարահյուսություն առարկան: Շարահյուսական կապակցության միջոցներն ու եղանակները:

Բառակապակցությունը որպես լեզվական միավոր:

Բառակապակցությունների դասակարգումը:

Նախադասության անդամների կապակցությունը:

Համաձայնություն:

Առդրություն:

Խնդրառություն:

Լեզու և խոսք:

Նախադասությունը և նրա բնորոշ առանձնահատկությունները, ստորոգում, հնչերանգային ավարտվածություն, քերականական ձևավորվածություն, եղանակավորվածություն:

Նախադասության տեսակներն ըստ երանգի:

Հաստատական և ժխտական նախադասություն:

Միակազմ նախադասություն:

Դիմավոր միակազմ նախադասություններ:

Անդեմ միակազմ նախադասություններ (անվանական, բայական):

Թերի նախադասություն:

Երկկազմ նախադասություն (համառոտ և ընդարձակ):

Նախադասության գլխավոր անդամներ:

Ենթակա, նրա տեսակները և արտահայտությունը:

Ստորոգում, ստորոգյալ:

Ստորոգյալի տեսակները:

Պարզ ստորոգյալ:

Բայական բաղադրյալ ստորագյալ:

Անվանաբայական ստորոգյալ:

Ենթակայի և ստորոգյալի համաձայնությունը:

Երկրորդ ընթացիկ քննություն

Որոշիչ, նրա արտահայությունը, իմաստները տեսակները, որոշիչ-որոշյալ կապակցությունը:

Հատկացուցիչ, նրա արտահայտությունը, իմաստային տեսակները, հատկացուցիչ-հատկացյալի կապակցությունը:

Բացահայտիչ, նրա տեսակները, արտահայտության միջոցները, կետադրությունը, բացահայտիչ-բացահայտյալի կապակցությունը:

Սեռի և բնույթի խնդիրներ:

Նախադասության ներգործական և կրավորական կառուցվածքները, նրանց փոխակերպումը:

Անուղղակի խնդիրներ, տրական հոլովով դրվող անուղղակի խնդիրներ:

Գործիական հոլովով դրվող անուղղակի խնդիրներ:

Բացառական հոլովով դրվող անուղղակի խնդիրներ:

Կապով և կապվող բառով արտահայտված անուղղակի խնդիրներ:

Պարագաներ, տեղի պարագա, նրա իմաստային տեսակներն ու արտահայտությունը:

Ժամանակի պարագա, նրա իմաստային տեսակներն ու արտահայտությունը:

Ձևի պարագա, նրա արտահայտությունը:

Չափի պարագա, նրա արտահայտությունը:

Հիմունքի պարագա:

Նպատակի, զիջման պարագաները, նրանց արտահայտությունը:

Պատճառի, պայմանի, միասնության պարագաները և նրանց արտահայտությունը:

Դերբայական դարձված, նրա շարահյուսական արժեքը:

Տրոհվող դերբայական դարձվածներ, նրանց կետադրությունը:

Նախադասության բազմակի անդամներ:

Տրոհվող լրացումներ:

Նախադասության անդամների շարադասությունը:

Կոչական:

Նախադասության անդամ չհանդիսացող շարահյուսական միավորներ:

Նախադասությունն ըստ հնչերանգի:

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ **011301.00.6 Ընդհանուր մանկավարժություն**

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա**

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **Մանկավարժության բակալավր**

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2025

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/բ-051 ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ (Շարահյուսություն 1)			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	24
			Գործնական	32
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	2 ընթացիկ գրավոր քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է շարահյուսական հիմնարար գիտելիքների մատուցումը, ինչպես նաև ապագա ուսուցչին և՛ տեսական, և՛ գործնական-կիրառական կարողություններով և հմտություններով զինելը:			

Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. **Իմանա՝** Բառակապակցությաննպարզ նախադասության բաղադրիչների շարահյուսական հարաբերությունների դրսևորման եղանակներն ու միջոցները, դրանց կառուցվածքային հատկանիշները, դասակարգման սկզբունքները: **Կարողանա՝** Տարբերակել բառակապակցությունների և պարզ նախադասութրունների կառուցվածքային տիպերը, տեսակները, գերադաս և ստորադաս բաղադրիչների բնույթը: **Տիրապետի՝** Բառակապակցությունների և նախադասությունների դասակարգմանը, պարզ նախադասության անդամների կապակցման միջոցներին, կաղապաչային ձևերով և գծագրերով բառակապակցություններ նախադասություններ կառուցելու հմտությանը, շարահյուսական վերլուծության հմտություններին:

Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 17. Շարահյուսությունը որպես քերականության բաժին, շարահյուսության կաղապարները: Լեզու և խոսք: Թեմա 18. Շարահյուսական կապակցության միջոցներն ու եղանակները: Բառակապակցություններ: Թեմա 19. Նախադասություն, հիմնական հատկանիշները: Տեսակներն ըստ հնչերանգի: Թեմա 20. Նախադասության կառուցվածքային տեսակները: Թեմա 21. Ենթակա, տեսակները, արտահայտությունը: Թեմա 22. Ստորոգյալ, քերականական ձևավորումը, տեսակները, արտահայտությունը: Թեմա 23. Գոյականական անդամի լրացումներ: Թեմա 24. Բայական անդամի խնդիր լրացումներ: Բայական անդամի պարագա լրացումներ: Թեմա 25. Դերբայական դարձված և նախադասության կողմնակի անդամներ: Թեմա 26. Տրոհվող լրացումներ: Նախադասության հարակից միավորներ: Թեմա 27. Հոլովների կիրառական նշանակությունները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	1. Մասնակցություն գործնական աշխատանքներին-40 միավոր, 2. Ինքնուրույն աշխատանք-20 միավոր, 3. Երկու ընթացիկ քննություն-40 միավոր:

Գրականություն	**Պարտադիր գրականություն** Ս. Աբրահամյան, Հայոց լեզու. շարահյուսություն Ս. Աբրահամյան, Վ. Առաքելյան, Վ. Քոսյան, Հայոց լեզու Ս. Աբրահամյան, Ն. Պառնասյան և այլք, Ժամանակակից հայոց լեզու Ա. Պապոյան, Խ. Բադիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն **Լրացուցիչ գրականություն** Ա. Պապոյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ Հ. Պետրոսյան, Հայերենագիտական բառարան **Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)** http://www.armin.am/images/menus/2592/Leonid_Telyan.pdf http://lraber.asj-oa.am/6316/1/200-205.pdf